

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ MEDYA KULLANIM DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ

AUTHORS: Gül KADAN,Neriman ARAL

PAGES: 51-55

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/588895>

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ MEDYA KULLANIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Gül Kadan^{1*}, Neriman Aral²

¹Sağlık Bilimleri Fakültesi/ Çocuk Gelişimi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı, Türkiye

²Sağlık Bilimleri Fakültesi/ Çocuk Gelişimi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

*Corresponding author: gulkadan@gmail.com.

Abstract –The aim of this study was to investigate the media usage levels of preschool children. In the study, 636 children who are studying in the 2017-2018 academic year have been studied in the independent kindergartens of Çankırı Provincial Directorate of National Education. It is determined to be of the children included in the study, 67,9% were male, 32,1% were female, 47,6% were five years old, 53,8% of the parents were 31-35 years old and 53,8% were university graduates. In the study “General Information Form” and “Media Usage Level Child Interview Form” which were formed by taking the opinions of the experts in the field were used. As a result of the research, it was determined that 64,3% of the children played games with mobile phones and 87,4% of them watched cartoon with mobile phones. 62,9% of children preferred to play games on their mobile phones and 37,1% of them preferred to watch cartoons. 34,6% of children whose parents have a tablet/computer stated that they like want to use these tools stated that they like to draw in these vehicles. 48,7% of the children watched television while eating 34,1% of children watching television while eating television until they finish their meals have stated that they watch television. Based on the findings of the research, it is seen that children are very fond of media tools. In the lights of this finding, it can be suggested that the interest of children towards media tools should be evaluated by means of activities where they can get real life experiences.

Özet: Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı olan bağımsız anaokullarında 2017-2018 eğitim- öğretim yılında öğrenim görmekte olan 636 çocukla çalışılmıştır. Araştırmaya dahil edilen çocukların %67,9’unun erkek, %32,1’inin kız, %47,6’sının beş yaşında olduğu, ebeveynlerin %53,8’inin 31-35 yaş aralığında, %47,8’inin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Araştırmada “Genel Bilgi Formu” ve alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak oluşturulan “Medya Kullanım Düzeyi Çocuk Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların %64,3’ünün cep telefonuyla oyun oynadıkları, %87,4’ünün cep telefonuyla çizgi film izledikleri belirlenmiştir. Çocukların %62,9’u cep telefonunda oyun oynamayı, %37,1’i çizgi film izlemeyi tercih etmişlerdir. Anne-babasının tablet/bilgisayarı olan çocukların %34,6’sı her gün bu araçları kullanmak istediklerini belirtmişler, bu araçları kullanmak isteyen çocukların %43,9’u bu araçlarda resim çizmeyi sevdiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların %48,7’si yemek yerken televizyon seyrettiğini, yemek yerken televizyon seyreden çocukların %31,4’ü yemeklerini bitirene kadar televizyon seyrettiklerini belirtmişlerdir.. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak çocukların medya araçlarına oldukça düşkün oldukları görülmektedir. Bu bulgu ışığında çocukların medya araçlarına yönelik ilgilerinin gerçek hayat deneyimlerini edinebilecekleri aktivitelerle değerlendirilmesinin sağlanması önerilebilir.

Keywords – Medya, Medya araçları, Okul öncesi dönem, Teknoloji araçları, Teknoloji

I. GİRİŞ

Medya, toplumdaki insanları bilgilendirmek, eğlendirmek ve kamuoyu yaratabilmek amacıyla kitle iletişim araçlarının kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır (1). Geçmişte kitle iletişim aracı sadece radyo ve televizyon iken, günümüzde teknolojik araçlar olarak ifade edilen birçok araç bulunmaktadır. Günümüzde teknolojiye yaşanan hızlı gelişme ve ilerlemeler bu araçlara ulaşımı kolaylaştırmıştır (2,3). Teknolojideki bu hızlı ilerlemeler ve ulaşımın kolaylaşması medya araçlarının aynı hızla insan hayatına girmesini de kolaylaştırmış ve medya araçları en ücra köşelere kadar gidebilmiştir (4). TUIK (2016) verilerine göre Türkiye’de genel nüfusun %97,7’sinin televizyona sahip olduğu, bazı evlerde televizyonun bir ile sınırlı kalmadığı ve televizyonlara ek olarak bilgisayar (masa üstü %22,9,

taşınabilir %27,1), tablet (%36,4), cep telefonu/akıllı telefonun da (%96,9) evlerde bulunduğu belirlenmiştir (5). Medya araçlarında yaşanan bu hızlı ilerlemeler sadece yetişkinleri etkilememiş, çocuklarda bu durumdan etkilenmiştir (6,7,8). Nitekim Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir araştırmada çocukların bir günde altı saatten fazla teknoloji kullandıkları ve bu sürenin iki buçuk saatinin televizyon karşısında geçirdikleri bulunurken, İngiltere’de çocukların %60’ının ve İsveç’te çocukların %20’sinin yatak odalarında televizyonun olduğu belirlenmiştir (9). RTUK tarafından 2006 yılında yapılan “Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması” nda da televizyon izleme sürelerinin çocuklar arasında her gün arttığı yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (10).

Çocuklar genel olarak medya araçlarından etkilense de özellikle okul öncesi dönemde bulunan çocuklar birtakım etmenlerden dolayı daha fazla etkilenebilmektedir. Okul öncesi dönem, insan kişiliğinde oldukça önemli etkilere sahip olmasının yanında, bu dönemde çocuğun kazanacağı tüm alışkanlıklar, onun tüm hayatında ilerleyen yıllarda da etkisini gösterebilmektedir (11,12). Bu alışkanlıklardan biri de medya kullanım alışkanlıklarıdır. Okul öncesi dönem çocuklarının medya araçlarından daha fazla etkilenebilmesinin altında, etrafında gördüğü şeyleri gerçekle bir tutma özelliği yatmaktadır (9,13). Çocuk bilişsel yeteneklerinin yetersizliğine ek olarak rol-model olarak aldığı ebeveynlerinin ya da yetişkinlerin medya araçları ile olan iletişim ve etkileşimlerini gözlemekte, bu gözlemler sonucunda onları taklit ederek bu araçları kullanmaya başlamaktadır (14, 15, 16, 17). Bazen ebeveynler çocukları üzerinde etkili olabilmek, yemek yedirmek amacıyla bu araçlardan yararlanmakta çocuklar bu araçlar olmadan herhangi bir çaba sarf etmemektedir (17). Tüm bu nedenlerin yanında çocukların medya araçlarını kullanmalarını belirleyen bir diğer faktörde bu araçlardaki oyun, çizgi film ve reklamlardaki olağanüstü ses ve görüntü etkileridir (18, 19). Çocukları çekebilmek için kullanılan ses ve görüntüler sonucunda çocuk aynı deneyimleri yaşamak istemekte ve bu istek de onun medya araçlarını kullanmasına neden olabilmektedir. Bir diğer faktör ise okul öncesi dönem çocuklarının gelişimleri gereği oyuna olan ilgileri (20, 21) olup özellikle ebeveynlerin çevrenin güvenli olmaması yönündeki endişeleri nedeniyle çocuklar eve hapsolabilmekte (22, 23) ve bu sürede medya araçlarıyla oyun oynayabilmektedir. Çocukların medya araçlarını kullanmak isteklerinin nedeni ne olursa olsun bunun asgari bir sınırdaki tutulması ve çocuğun daha aktif faaliyetlere yönlendirilmesinin gerekliliği ise ortadadır. Bu düşünceden hareketle araştırmada, okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır.

II. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeylerini belirlemek üzere nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geniş bir grup üzerinde kısa sürede bilgi toplamaya olanak sağlayan veri toplama yöntemidir (24).

Çalışma Grubu

Araştırmada Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan bağımsız anaokullarında 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören okul öncesi dönem çocukları ve bu çocukların aileleriyle çalışılmıştır. Araştırma 636 çocuk ve ebeveyniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dahil olan çocukların %67,9'unun erkek, %32,1'inin kız, %47,6'sının beş, %32,4'ünün altı, %15,9'unun dört ve %4,1'inin üç yaşında olduğu belirlenmiştir. Çocukların ebeveynlerinin %53,8'i 31-35, %16,4'ü 36-40, %16'sı 26-30, %13,8'i 41 ve üstü yaş grubunda olup, %47,8'i üniversite, %24,2'si lise, %13,7'si ortaokul, %10,2'si ilkököl, %4,1'i lisansüstü eğitim mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocukların ve ebeveynlerinin sosyodemografik özelliklerini belirlemek üzere "Genel Bilgi Formu" ve çocukların medya kullanım düzeylerini belirlemek

üzere hazırlanan "Medya Kullanım Düzeyi Çocuk Görüşme Formu" kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu: Araştırmada çocukların yaş, cinsiyet, ebeveynlerin ise yaş, öğrenim durumlarını belirlemek üzere araştırmacılar tarafından geliştirilen formdur.

Medya Kullanım Düzeyi Çocuk Görüşme Formu: Çocukların hangi medya araçlarını ne sıklıkta kullandıklarını belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alanında uzman öğretim üyelerinin (çocuk gelişimi alanında 2 profesör, 1 doçent, ölçme ve değerlendirme alanında 1 profesör, 1 doçent) görüşleri ile son şekli verilen formdur.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırma için gerekli olan etik kurul izni ve kurum izni alındıktan sonra okullara gidilmiş, okul yönetici ve öğretmenlerine çalışmanın amacı anlatılmış, okul aracılığıyla ebeveynlere ulaşılmış, araştırmanın amacı ebeveynlere de anlatılarak gerekli olan sözlü izinler de alınmıştır. İzinlerin ve onam belgelerinin toplanmasının ardından sınıflara gidilmiş, çocuklarla bir gün birlikte vakit geçirilmiş ve çocukların güveni kazanılmıştır. Çocukların güveni kazanıldıktan sonra araştırmacı tarafından çocuklarla birebir ve yüz yüze görüşme ile araştırma verileri toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21 paket programıyla betimsel istatistikler doğrultusunda veriler frekans ve yüzde değerleri şeklinde değerlendirilmiştir.

III. BULGULAR

Okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeyini belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulguları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Medya Kullanım Düzeylerinin Dağılımı

Özellikler	F	%
Evde anne-babanın cep telefonu var mı?		
Evet	632	99,4
Hayır	4	0,6
Cep telefonuyla oyun oynuyor musun?		
Evet	409	64,3
Bazen	41	6,4
Hayır	186	29,2
Cep telefonuyla oyunu her gün mü oynuyorsun?		
Evet	126	19,8
Hayır	189	29,7
Annem verince	321	50,5
Cep telefonuyla çizgi film izliyor musun?		
Evet	556	87,4
Hayır	80	12,6
Cep telefonuyla çizgi filmi her gün mü izliyorsun?		
Evet	187	29,4
Bazen	131	20,6
Annem verince	318	50
Cep telefonuyla en çok film mi izliyorsun?		
Oyun mu oynuyorsun?		
Oyun	400	62,9
Çizgi film	236	37,1

Anne-babanın tableti/bilgisayarı var mı?		
Evet		
Hayır	394	61,9
	242	38,1
Senin bilgisayar/tabletin var mı?		
Evet		
Hayır	120	18,9
	516	81,1
Anne-babandan tablet/bilgisayarı istiyor musun?		
Evet		
Hayır	220	34,6
	416	65,4
Anne-baban tablet/bilgisayarı verince ne çok ne yapıyorsun?		
Oyun	187	29,4
Resim çizme	279	43,9
Çizgi film	169	26,6
Yemek yerken televizyon izliyor musun?		
Evet		
Hayır	310	48,7
	326	51,3
Yemeğini bitirene kadar televizyon izliyor musun?		
Evet	200	31,4
Bazen	87	13,7
Hayır	349	54,9
Okuldan gelince akşam yemeğine kadar televizyon izliyor musun?		
Evet		
Bazen	340	53,5
Hayır	52	8,2
	244	38,4
Sabah kalkınca okula gidene kadar televizyon izliyor musun?		
Evet	239	37,6
Bazen	150	23,6
Hayır	247	38,8

Tablo 1’de görüldüğü gibi çocukların %99,4’ünün ebeveyninin cep telefonu varken, %0,6’sının ebeveyninin cep telefonu bulunmamaktadır. Çocukların %64,3’ü cep telefonu ile oyun oynamaktayken, %29,2’si oyun oynamamakta, %6,4’ü ise bazen oyun oynamakta olduğunu belirtmektedir. Cep telefonu ile oyun oynayan çocukların %50,5’i ebeveyni verdiğinde, %19,8’i ise her zaman oyun oynadıklarını belirtmektedir. Çocukların %87,4’ü cep telefonu ile çizgi film izlediklerini, %12,6’sı izlemediklerini ifade etmişlerdir. Cep telefonu ile çizgi film izleyen çocukların %50’si ebeveyni verdiğinde, %29,4’ü her gün, %20,6’sı bazen izlediklerini ifade etmişlerdir. Çocukların %62,9’u cep telefonu ile oyun oynadıkları, %37,1’inin ise çizgi film izledikleri saptanmıştır. Çocukların %61,9’unun anne-babasının tablet/bilgisayarı bulunmaktayken, %38,1’inin anne-babasının tablet/bilgisayarı bulunmamakta, çocukların %18,9’unun kendine ait tablet/bilgisayarı bulunmaktayken, %81,1’inin kendine ait tablet/bilgisayarı bulunmamaktadır. Çocukların %34,6’sı anne-babasından tablet/bilgisayarı isterken, %65,4’ü istememekte, anne-babası tablet/bilgisayar veren çocukların %43,9’u resim yapmakta, %29,4’ü oyun oynamakta, %26,6’sı çizgi film seyretmektedir. Çocukların %51,3’ü yemek yerken televizyon seyretmek, %48,7’si yemek yerken televizyon seyretmekte, yemek yerken televizyon seyreden çocukların

%31,4’ü yemeğini bitirene kadar televizyon seyrettiğini belirtmektedir. Çocukların %53,5’i okuldan gelince akşam yemeğine kadar televizyon seyrettiklerini, %38,4’ü seyretmediklerini, %8,2’si bazen seyrettiklerini ifade etmişlerdir. Sabah kalkıp okula gidene kadar çocukların %37,6’sı televizyon seyrettiğini, %38,8’i televizyon seyretmediğini, %23,6’sı bazen televizyon seyrettiğini belirtmişlerdir.

IV.TARTIŞMA

Okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırma sonucunda çocukların çoğunluğunun anne-babalarının cep telefonlarının olduğu, çocukların cep telefonlarıyla oyun oynadıkları ve çizgi film izledikleri, ebeveynleri izin verdiğinde cep telefonunu kullandıkları, çocukların ebeveynlerinin çoğunun tablet/bilgisayarlarının olduğu, bazı çocukların kendilerine ait tablet/bilgisayarının olduğu, ebeveynlerinin tablet/bilgisayarı olan çocukların ebeveynleri verdiğinde kullandıkları ve bu araçlarla en çok resim yapmayı sevdikleri, çocukların çoğunluğunun yemek yerken televizyon seyrettiği, okuldan gelince akşam yemeğine kadar televizyon seyrettikleri belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda çocukların teknolojik araçları oldukça fazla kullandıkları görülmüştür. Teknolojik aletlerin yaygınlaşması ve kullanımının kolay olması bu durumun nedeni olarak düşünülebilir. Nitekim yapılan araştırmalar, teknolojik araçların kolay ulaşılabilir olmasından dolayı kullanım sıklığının okul öncesi dönemde de arttığını göstermektedir (25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33).

Araştırma sonucunda çocukların gerek cep telefonu, gerekse tablet/bilgisayarda oyun oynadıkları ve çizgi film izledikleri belirlenmiştir. Özellikle oyun oynamayı tercih eden çocukların sayısı oldukça yüksek bulunmuştur. Bu durumu teknolojik araçlarda sunulan oyunların eğlenceli ve çocukları cezbedici tarzda verilmesine, çocukların dönemsel özellikleri nedeniyle görüntü ve ses efektlerinden oldukça etkilenmesine bağlamak mümkündür (34). Nitekim yapılan araştırmalarda da çocukların teknolojik araçlarla oyun oynamayı ve çizgi film izlemeyi sevdiği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (7, 34, 35, 36, 37, 38).

Araştırma sonucunda ulaşılan bir diğer bulgu çocukların tablet/bilgisayarda resim çizmeyi sevdikleridir. Resim çizme çocukların duygu ve düşüncelerini en rahat ifade edebildikleri ve özgür oldukları bir ortamdır (39). Aynı zamanda bu dönemde çocuk gelişmekte olan motor becerilerinin etkisiyle maddelere dokunmaktan, onlara elleriyle şekil vermekten de hoşlanmaktadır (40). Tablet/bilgisayarın özelliği gereği çocuk ekrana dokunarak hem duygularını ifade etme olanağına kavuşmakta, hem de dokunmanın verdiği hazzı yaşamaktadır (34, 41). Tüm bu özelliklerin ise çocuğun aktif olarak katıldığı resim faaliyetlerini tablet/bilgisayarda da tercih ettiğini düşündürmektedir. Sapsağlam (2018b) yaptığı araştırmada çocukların tablet/bilgisayarda resim yapmaktan hoşlandığı yönünde bulgulara ulaşmıştır (37).

Araştırmada ulaşılan son bulgu ise, çocukların teknolojik araçlarının yanında televizyonu da sıklıkla seyrettiği sonucudur. Çocukların çoğunluğunun yemeklerini yerken televizyon seyretmekte ve yemeklerini bitirene kadar televizyon seyretmekte olduğu görülmüştür. Çocukların çoğunluğu ise okuldan gelince akşam yemeğine kadar televizyon seyretmektedir. Televizyondaki görsel ve işitsel

öğelerin çocukların dikkatini çekecek şekilde sunulmasının yanında (42), bazı ebeveynlerin çocukların uslu durmaları, yemek yemelerinin daha kolay olması ya da kendi işlerini yapabilmek amacıyla televizyonu elektronik bir bakıcı olarak kullanmalarının (15, 43) çocukların televizyonu uzun süreler seyretmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Doğan ve Gökler (2012) yaptıkları araştırmada çocukların genel olarak televizyonu fazla seyrettikleri, özellikle de sabah ve akşam saatlerinde bu sürenin daha da arttığı yönünde sonuca ulaşmışlardır (44).

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanım düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda çocukların çoğunluğunun anne-babasının cep telefonu, tablet/bilgisayarının olduğu, bir kısım çocuğun kendine ait bilgisayar/tabletinin olduğu saptanmıştır. Çocukların çoğunluğunun ebeveynleri izin verdiğinde cep telefonu ile oyun oynadıkları ve çizgi film izlediklerini, çocukların çoğunluğunun oyun oynamayı çizgi film izlemeye tercih ettikleri bulunmuştur. Çocuklardan tablet/bilgisayarı kullanmak isteyenlerin, her gün bu araçlarla bir arada olmak istedikleri ve en fazla resim yapmayı sevdikleri saptanmıştır. Çocukların çoğunluğu yemek yerken televizyon seyretmekte, yemek yerken televizyon seyreden çocukların bir kısmının yemeğini bitirene kadar televizyon seyrettikleri belirlenirken, çocukların çoğunluğunun okuldan gelince akşama kadar televizyon seyrettikleri belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak;

- Çocukların çok erken yaşlardan itibaren oldukça yoğun olarak kullandıkları medya araçlarının çocuk üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği göz önünde bulundurularak medya araçlarını etkili kullanmaları konusunda ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik eğitimlerin yapılması
- Çocukların daha aktif olarak araştırma yapabilecekleri günlük aktivitelere yönlendirilmesi
- Çocukların oynamış oldukları oyunların ve izlemiş oldukları çizgi filmlerin neler olduğunun tespit edilerek çocuk gelişimi açısından çok yönlü analiz edilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- (1) Özerkan, Ş. Medya, dil ve ideoloji. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(12), 63-76, 2012
- (2) Bal, O. Teknolojinin sosyoekonomik yapıya etkileri. *Akademik Bakış Dergisi*, 20, 1-23, 2010
- (3) Kuyucu, M. Y kuşağı ve teknoloji: Y kuşağının iletişim teknolojilerini kullanım alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 845-872, 2017
- (4) Akbıyık, C. and Karadüz, A. Beşinci sınıf öğrencilerinin televizyon reklamlarına yönelik alımlamalarının eleştirel düşünme düzeylerine göre karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 159-190, 2014
- (5) (2016) TÜİK. *Türkiye İstatistik Kurumu: Konularına göre istatistikler*. Erişim www.tuik.gov.tr. Er. Tar. 07.10.2018.
- (6) Öztürk- Yılmaztekin, E. and Olgan, R. Eğilimler ve konular: Okul öncesi dönemde teknoloji kullanımı ile ilgili yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 421-440, 2013.
- (7) Saracho, O.N. and Spodek, B. A future research agenda for early childhood science and technology. O.N. Saracho & B. Spodek (Ed.). *Contemporary perspectives on science and technology in early childhood education* In (p. 167-181). Charlotte, N.C: Information Age Publishing Inc. 2008
- (8) Wu, C.S.T., Fowler, C., Lam, W.Y.Y., Wong, C.H.M. and Loke, A.Y. Parenting approaches and digital technology use of preschool age children in a Chinese community. *Italian Journal of Pediatrics*, 40, 1-8, 2014

- (9) Strasburger, V.C. and Wilson, B.J. *Children, adolescents and the media*. California: Sage Publications, 2002.
- (10) RTÜK. *Televizyon izleme eğilimleri araştırması*. Ankara: RTÜK Yayınları. 2009
- (11) Aral, N., Kandır, A. and Can-Yaşar, M. *Okul öncesi eğitimde okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları. 2002
- (12) Yavuzer, H. *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi. 2006
- (13) Diergarten, A.K., Mockel, T., Nieding, G. and Ohler, P. The impact of media literacy on children's learning from films and hypermedia. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 48, 33-41. 2017
- (14) Ertürk, Y.D. and Gül, A.A. *Çocuğunuzu televizyona teslim etmeyin: Medya okuryazarı olun*. Ankara: Nobel Yayınları. 2006
- (15) Gündüz-Kalan, E. Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: Ebeveynlerin medya okuryazarlığı üzerine bir araştırma. *İletişim Fakültesi Dergisi*, 39, 59-73. 2010
- (16) Karahisar, T. İnternette çocukları bekleyen riskler ve medya okuryazarlığı. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(4), 82-95. 2014
- (17) Lepicnik - Vodopivec, J. Some aspects of teaching media literacy to pre-school children in Slovenia is from a perception stand point of teachers and parents. *Acto Didacto Napocensio*, 4(2-3), 69-78. 2011
- (18) Bilis - Özgökbel, P. *Çizgi filmlerde temsil edilen toplumsal değerler sistemi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. 2011
- (19) Cesur, S. and Paker, O. Televizyon ve çocuk. *Çocukların televizyon programlarına ilişkin tercihleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 107-108. 2007
- (20) Bencik-Kangal, S. and Özkızılkı, S. Teknoloji ve eğitim. P. Bayhan (Ed.). *Okul öncesi eğitimde teknolojinin rolü içinde* (s. 10-31). Ankara: Hedef Yayınları. 2015
- (21) Durualp, E. and Aral, N. *Oyun temelli sosyal beceri eğitimi*. Ankara: Vize Yayıncılık. 2015
- (22) Woolley, H. and Lowe, A. Exploring the relationship between design approach and play value of outdoor play spaces. *Landscape, Research*, 38(1), 53-74. 2013
- (23) Woolley, H.E. and Griffin, E. Decreasing experiences of home range outdoor spaces, activities and companions: Changes across three generation sib Sheffield in North England. *Children's Geographies* DOI: 10.1080/14733285.2014.952186. 2014
- (24) Büyükoztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. and Demirel, F. *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi. 2016
- (25) Anand, S. and Krosnick, J. Demographic predictors of media use among infants, toddlers and preschoolers. *American Behavioral Scientist*, 48(5), 539-561. 2005
- (26) Arnott, L. Are we all owed to blink? Young children's leadership and ownership while mediating interactions around Technologies. *International Journal of Early Years Education*, 21(1), 97-115. 2013
- (27) Arslan, E. The effect of social media on marketing. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(28), 11-23. 2017
- (28) (2016) Cost. *The digital literacy and multi modal practices of young children*. Erişim http://www.cost.eu/COST_Actions/isch/151410
- (29) Lauricella, A.R., Pempek, T.A., Barr, R. and Calvert, S.L. Contingent computer interactions for young children's object retrieval success. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 31(5), 362-369. 2010
- (30) Lupton, D. *Digital sociology*. London: Routledge. 2015
- (31) Nikolopoulou, K. and Gialamas, V. Barriers to the integration of computers in early childhood settings: teachers' perceptions. *Education and Information Technologies*, 20(2), 285-301. 2015
- (32) Sapsağlam, Ö. Okul öncesi dönem çocuklarının değişen oyun tercihleri. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 19(1), 1122-1135. 2018a
- (33) Shuler, C. *Pockets of potential: Using mobile Technologies to promote children's learning*. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. <http://www.joanganzcooneycenter.org/wpcontent/uploads/2010/03/pockets-of-potential-1-pdf>. 2009
- (34) Formby, S. *Practitioner perspectives: Children's use of technology in the early years*. London: National Literacy Trust. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED560655.pdf>. 2014
- (35) Given, L.M., Contrell- Winkler, D., Willson R., Davidson, C., Danby, S. and Thorpe, K. Parents as co researchers at home: Using an observation as method to document young children's

- use of technology. *International Journal of Qualitative Methods*, January- December, 1-9. DOI: 10.1.177/1609406915621403. 2016
- (36) Karayağız- Muslu, G. and Balışık, B. Çocuk ve gençlerde internet kullanımı. *TAF Preventive Med. Bull*, 8(5), 445-450. 2009
- (37) Sapsağlam, Ö. Social media awareness and usage in preschool children. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(31), 728-746 2018b
- (38) Stephen, C. & Plowman, L. Digital play. L. Brooker, M. Blaise and S. Edwards (Ed.). *Play and learning in early childhood*. In (p. 330-341). London: Sage. 2014.
- (39) Yavuzer, H. *Resimleriyle çocuk*. (17. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi. 2013
- (40) Ulutaş, İ. Duyusal deneyimler. N. Aral & G. Duman (Ed.). *Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi* içinde (s. 152-167). Ankara: Nobel Yayıncılık. 2014
- (41) Cristia, J., Ibarroan, P., Cueto, S., Santiago, A. and Severin, E. *Technology and child development, evidence from the one laptop per child program*. USA: Inter- American Development Bank. 2012
- (42) Akçal, S.İ. *Medya ve çocuk*. İstanbul. Ebabel Yayınları. 2007
- (43) Ünal, N. and Durualp, E. Televizyonun okul öncesi çocuklar üzerindeki etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 93-104. 2012
- (44) Doğan, A. and Göker, G. (2012). Tematik televizyon ve çocuk: İlköğretim öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları. *Milli Eğitim*, 194, 5-30.